

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІМУННИХ СТРУКТУР ТОНКОЇ КИШКИ МУСКУСНИХ КАЧОК

Логвінова В.В.

Дніпровський аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

Актуальність. В умовах технологічності виробничих процесів, антропогенного впливу на організм птиці, який проявляється пригніченням функціонального стану всіх органів, досить важливим і актуальним є вивчення органів імунотопоезу, морфофункціональний статус яких визначає стан природної резистентності та реактивності організму.

Мета. Встановити морфологічні аспекти формування лімфоїдних утворень травного каналу мускусних качок, закономірності постнатальних структурно-функціональних перетворень в залежності від віку птиці.

Матеріали і методи. Роботу проводили в лабораторії гістології, імуноцитохімії та патоморфології науково – дослідного центру біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК Дніпровського державного аграрного університету.

Досліджували порожню кишку клінічно здорових, не вакцинованих, мускусних качок віком 1-, 5-, 10-, 15-, 20-, 25-, 30-, 60-, 90-, 120-, 150-, 180-, 210- та 240- діб (по 5 голів у кожній групі), вирощених в умовах віварію. Визначали кількісне співвідношення та якісну характеристику тканинних компонентів та компонентів лімфоїдних утворень тонкої кишки, досліджували макро - мікроанатомію і топографію лімфоїдних структур слизової оболонки тонкої кишки.

Результати і висновки. В диференціації лімфоїдних структур тонкої кишки мускусних качок відмічається певна послідовність. Можна виділити декілька етапів розвитку лімфоїдної тканини. На першому етапі у власній пластинці слизової оболонки формується невелика кількість поодинокі розташованих лімфоцитів. В подальшому утворюються скупчення дифузної лімфоїдної тканини, яка має однотипову будову без помітного зростання щільності розміщення лімфоцитів. На другому етапі серед дифузної лімфоїдної тканини утворюються первинні лімфатичні вузлики й починають формуватися їх агрегати.

На третьому етапі, поряд із збільшенням розмірів лімфатичних вузликів та утворенням маргінальної зони, з'являються центри розмноження і формуються вторинні лімфатичні вузлики, на тлі зменшення відносної кількості дифузної лімфоїдної тканини. Тобто повний комплекс морфологічних ознак, який свідчить про функціональну зрілість паренхіми органів у відношенні імунологічної реактивності, не залежно від відділу тонкої кишки мускусних качок, формується у постнатальному онтогенезі протягом перших двох місяців життя тварин.

На четвертому етапі збільшується розмір лімфатичних вузликів та локалізація – майже по всій товщині власної пластинки слизової оболонки, що призводить до місцевого руйнування кишкових залоз та утворення своєрідних «септ». В подальшому лімфатичні вузлики прободають м'язову пластинку слизової оболонки та розміщуються також у м'язовій оболонці групами, відмежованими м'язовими прошарками.